

ємства, що дозволяє врахувати особливості організації обробки аналітичної інформації діяльності організації.

Поряд з цим, можна назвати наступні недоліки системи «1С: Підприємство» 8.2 щодо організації аналітичного обліку:

неможливість збільшення кількості видів субконто синтетичних рахунків користувачем в режимі використання конфігурації;

наявність рахунків з наперед визначеними видами аналітики, які не можуть коригуватись користувачем в режимі використання конфігурації.

Вказані недоліки збільшують залежність підприємства від розробників і зменшують її гнучкість, налагодженість і ефективність. Тому, на нашу думку, при проектуванні інформаційної технології доцільно передбачити можливість встановлення користувачем максимальної кількості субконто синтетичних рахунків на етапі реєстрації в програмі принципів облікової політики підприємства.

Отже, налагодження аналітичного обліку господарської діяльності підприємств в інформаційній системі має важливе значення в умовах реформування системи бухгалтерського обліку.

УДК 657.471

Сопко В. В.,

д.е.н., професор, професор кафедри обліку підприємницької діяльності, ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»

БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК, КОНТРОЛЬ ТА АНАЛІЗ ЯК ТРИЄДИНА ФУНКЦІЯ ІНФОРМАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ

Бухгалтерський облік, контроль та аналіз (рахівництво) є самостійною економічною наукою, формує самостійну професію та є системою економічних, правових і математичних знань, і основним інструментом управління економікою.

Бухгалтерським обліком люди займаються уже кілька десятків тисяч років.

На першому етапі цивілізації і розвитку людини окремі господарські факти — явища та процеси — їх стан та зміни стану —

просто реєстрували відкладанням камінців, зарубками на дереві, записами на папірусах — реєстрах, де для кожного господарського факту (явища, процесу) виділялася окрема дільниця (рахунок). тобто фіксувалося, що є в господарстві. та як воно змінюється. Тобто бухгалтерський облік виник в окремому господарстві для власних потреб.

Перехід від натуральних господарств до ринкових відносин, прийняття закону про власність і розвиток класичних ринкових відносин, тобто поява обміну, зміни власника, об'єкта обміну власності, відстрочка розрахунків по обміну та потреба довести своє право власності на об'єкти господарювання після обміну, примусили господаря — власника формувати таке ведення рахунків, яке б відповідало вимогам відображення виробничих і суспільних відносин, мало доказову силу, що є в господарстві, та кому воно належить на правах власності.

Поступове ускладнення ринкових відносин, поява грошей, виникнення вартісних відносин, відокремлення вартості від своєї предметної сутності та її перетворення у гроші, де зникає будь-який слід вартості, стала найуразливішим місцем проблем суспільних відносин, що і вирішує бухгалтерський облік.

Філософи назвали бухгалтерський облік мовою бізнесу. Що це так, свідчать спільність основних загальних ознак науки про мову та бухгалтерського обліку (рахівництва), як мови бізнесу. Все, що було в господарстві, мало бути визначене, чие воно за правом власності. Вимоги до такого відображення господарських фактів законодавчо закріплювались в усіх спільних формуваннях.

Наведене дає відповідь на два принципові питання управління економікою: хто має вести бухгалтерський облік, та як його треба вести. Тобто формує два вихідних принципа бухгалтерського обліку — принцип автономності: «Хто має вести бухгалтерський облік? Відповідь: власник»; і принцип економіко-правової двоїстості: «Як ведуть бухгалтерський облік? Відповідь: так, щоб у будь-який час можна було встановити, «що» (які об'єкти є в господарстві) та «хто» (хто є власником цих об'єктів). Сформувалися терміни «ЩО» — Актив та «ХТО» — Пасив.

Грошове вимірювання призвело до подальшого ускладнення відносин у суспільстві, що викликало вартісне вимірювання об'єктів обліку у грошах за історичною собівартістю, яка утворилася на ринку. Так з'явився третій принцип — «вартісне вимірювання» та обов'язкова рівність «АКТИВУ» та «ПАСИВУ» у вартісному вимірі. Які ресурси є в господарстві, та хто має право власності на них?

Зростання ролі бухгалтерського обліку в економічному житті суспільства сформувало принципи юридичної доказовості господарських фактів, яка викликала появу таких принципів, як історизму (реєстрації господарських фактів у книгах, реєстрах, папірусах у хронологічному порядку), індивідуалізації ресурсів (активів) та персоніфікації власників, осіб (пасивів) у системі аналітичних рахунків

Введенням податкової системи змусило покласти в основу реєстрації господарських фактів наукову теорію, яка ґрунтується на принципі періодизації та визначення результатів діяльності за відповідний період

Поступове ускладнення економіко-правових тобто ринкових відносин у світовому аспекті, формування кожною державою своєї законодавчої бази для ведення бухгалтерського обліку (рахівництва) призвели до появи різних (в окремих випадках несумісних) визначень об'єктів і методичних прийомів ведення бухгалтерського обліку. Це викликало потребу в органі, який би регулював побудову бухгалтерського обліку в міжнародному масштабі. Появилися Міжнародні організації з бухгалтерського обліку: спочатку бюро в Брюсселі, яке розробляло рекомендації по узгодженню бухгалтерського обліку в ЄС у формі «директив», а потім у Лондоні у формі комітету, яке розробляло рекомендації у формі «міжнародних стандартів». Так поступово сформувалися загальноприйняті у міжнародній практиці принципи бухгалтерського обліку, які формують його як інструмента управління економікою.

Сьогодні, базовими (загальноприйнятими, концептуальними) принципами побудови бухгалтерського обліку (рахівництва) є такі: автономність; двоїстість (економіко-правова) (вартість активу має дорівнювати вартості пасиву); вартісне вимірювання; історична собівартість; історизм, на основі хронологічної реєстрації фактів господарювання; доказовість: первинного доказу (документу) про господарський факт; історичної (хронологічної) реєстрації господарських фактів; індивідуалізації та персоніфікації господарських фактів — явищ і процесів у системі аналітичних рахунків; періодичність: складання балансу періоду за визначений період; стабільність, наявність наказу про обрану господарством облікову політику.

Розуміння та узгодженість цих принципів є одним із важливих завдань бухгалтерської науки на сучасному етапі. Директиви ЄС і сформовані за три останні десятиріччя Міжнародні стандарти

бухгалтерського обліку, їх переклад різними мовами, розробка Національних стандартів у різних країнах (у т. ч. і в Україні) сприяли значному зближенню бізнесменів різних країн, які через систему бухгалтерського обліку отримали можливість розуміти одне одного.

Подальше ускладнення ринкових відносин вимагає від господаря (власника) відповідної структуризації системи управління господарством..

Сьогодні управляти господарством (економікою) можна тільки на засадах ринкової логічної системи. Вона полягає в дотриманні такої логічної структурної побудови бухгалтерської системи, як інструменту управління: що я хочу робити на ринку (бізнес-план); що я фактично зробив (дані аналітичних рахунків та інших записів у відповідності до вищенаведених принципів), чи так зробив, як хотів (система контрольних таблиць); що і як робити далі (система аналітичних таблиць).

Така система вимагає відповідної структурної побудови бухгалтерського обліку (рахівництва) на кожному підприємстві за такою системою: намір діяльності - бізнес-план (що хочемо робити, як хочемо робити), фактичний облік (що як зроблено), контроль (де не так зроблено), аналіз (чому не так зроблено).

УДК 657.432

Сташенко Ю. В.,

к.е.н., доцент кафедри обліку
підприємницької діяльності,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»

ДЕБІТОРСЬКА ЗАБОРГОВАНІСТЬ ЯК ОБ'ЄКТ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ

Дебіторська заборгованість — це частина оборотного капіталу, а також вимоги на його отримання у вигляді готівки, матеріальних та інших ресурсів від господарюючих суб'єктів.

Існуючі класифікації заборгованості є неповними і, як правило, охоплюють лише одну ознаку. Пропонується класифікувати дебіторську заборгованість таким чином: